

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVK02
HT15
Handledare: Catarina Kinnvall

Svenskhet som politisk mobilisering

Om svenskhet som social identitet hos Sverigedemokraterna

Staffan Edling

Abstract

Social identity is a well established concept in social psychology, and nationality as social identity has been theorised to function as a powerful tool for political mobilisation in democratic elections. With this in mind, the purpose of this text is to analyse how the Swedish far-right political party the Sweden Democrats constructs the social identity Swede. To this end, a discourse analysis of their political platform from 2011 was conducted. The material was divided into three principal themes, which were analysed separately and in interaction with each other, with a specific focus on cultural racism and islamophobia. The platform was found to construct Swedishness as intrinsically liberal-democratic, and to construct Islam as incompatible with Swedish culture, with the implication that Islam is anti-democratic and anti-liberal. This reflects one of the main themes of contemporary islamophobia. The platform also constructs nationality as a fixed identity, which combined with distinct cultural attributes is an expression of cultural racism.

Nyckelord: Sverigedemokraterna, politisk psykologi, diskursanalys, nationalism, svenskhet, social identitet

Antal ord: 9988

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund	4
1.1. Syfte	4
1.2. Tidigare litteratur	5
1.3. Vetenskapsteoretiska utgångspunkter	7
1.4. Disposition	7
2. Teori	7
2.1. Social identitetsteori	7
2.2. Sociologiska perspektiv på nationen	9
2.3. Kulturell rasism och islamofobi	11
2.4. Diskursteori	12
3. Metod	13
3.1. Material	15
3.2. Metoddiskussion	15
4. Principprogrammet	16
4.1. Svensk särprägel	16
4.2. Nationens gränser	17
4.3. Förhållandet till andra	18
5. Analys och diskussion	19
6. Sammanfattning och slutsats	21
7. Referenser	23
Bilaga	25

1. Inledning och bakgrund

Sverigedemokraterna beskriver sig själva – till skillnad från andra svenska riksdagspartier – som ett nationalistiskt parti. Nationalism definierar de som ståndpunkterna att nationens intressen ska komma i första rummet, att nationen ska vara fri och suverän i förhållande till andra nationer, och att nationens och statens gränser i stor utsträckning ska sammanfalla, vilket är en vanlig definition av nationalism (se exempelvis Smith, 1991 för en snarlik definition). Trots att Sverigedemokraterna är unika i sin uttalade nationalism skulle alla riksdagspartier kunna klassas som mer eller mindre nationalistiska enligt deras definition: nationens intressen genomsyrar den nationella politiken, suveränitet är en politisk självklarhet, och inget riksdagsparti vill att svenska områden inte ska kontrolleras av den svenska staten, eller att staten ska kontrollera områden utanför Sverige.

Trots det verkar Sverigedemokraterna vara unika i hur de pratar om nationen Sverige. Frågan om att begränsa invandring har varit så viktig för partiet sedan det grundades att det ofta har kallats för ett enfrågeparti (Fahlén, 2013; Virtanen, 2014, för att ge två exempel), och de drar med den en konfliktlinje mellan “svenskar” och “icke-svenskar”. Vilka som ska räknas som svenskar är dock inte givet, tänkbara definitioner kan vara så olika som svenska medborgare, de som betalar skatt i Sverige, de som definierar sig själva som svenskar, och de som liknar en kulturell prototyp för svenskhet. När Sverigedemokraterna pratar om invandring som en orsak till samhällsproblem målar de upp en bild av konflikter och krockar mellan kulturer inom Sverige, av vilket man kan ana att svenskhet för dem är en kulturell tillhörighet snarare än en fråga om medborgarskap. Den här uppsatsens huvudsakliga syfte är att undersöka hur Sverigedemokraterna konstruerar svenskhet, förstådd som en social identitet.

Reicher och Hopkins (2001) argumenterar för att nationella sociala identiteter är ett användbart verktyg för att uppnå politiska mål i demokratiska nationalstater. Beskrivningar av nationens mest essentiella egenskaper kan utläsas som normer för vad landet bör göra för att verka i enlighet med dessa egenskaper, och beskrivandet av den nationella identiteten fungerar därmed politiskt mobiliserande. Att förstå hur Sverigedemokraterna konstruerar svenskhet är därför en väg till att förstå deras politik. Vidare bär en beskrivning av gruppen “svenskar” med sig en implicit beskrivning av gruppen “icke-svenskar”. Om svenskhet definieras av en uppsättning egenskaper, och vissa människor påstås inte vara svenska, kan man ur detta härleda att de saknar åtminstone vissa av de egenskaper som definierar svenskhet. En utsaga om (god) svenskhet kopplad till en kontrast mot människor som beskrivs som icke-svenska blir därmed ett sätt att tillskriva de icke-svenskar (dåliga) egenskaper. När svenskhet samtidigt beskrivs som en etnicitet, och gränserna för vilka som räknas som svenskar och inte till stor del följer hur hudfärg och ras konstrueras kan berättelsen om svenskhet fungera som en maskering av rasism. I litteraturen beskrivs denna form av kulturessentialism som kulturell rasism, eller nyrasism, där kultur får spela den roll av åtskillnadsbärare som natur gör i biologisk rasism.

Mig veterligen har ingen undersökning av identiteten svensk som politisk mobilisering i enlighet med socialpsykologisk teori utförts, varken hos Sverigedemokraterna eller andra partier, vilket den här uppsatsen syftar till att göra.

1.1. Syfte

Studien syftar till att undersöka hur den sociala identiteten svensk konstrueras av Sverigedemokraterna för politisk mobilisering, med utgångspunkt i både socialpsykologisk teori om

sociala identiteter och Laclau och Mouffes diskursanalytiska teori. Särskilt fokus kommer att läggas på begreppet kulturell rasism i förhållande till Sverigedemokraternas bild av identiteten svensk. Den huvudsakliga frågeställning som uppsatsen ska besvara är:

Hur konstruerar Sverigedemokraterna den sociala identiteten svensk?

För att besvara frågan kommer jag att relatera begreppet till andra meningsfulla begrepp – andra tecken i diskursanalytisk språkdräkt – i den sverigedemokratiska diskursen om svenskhet. I uppsatsen kommer jag också att besvara underfrågeställningen:

Mobiliserar den sverigedemokratiska konstruktionen av svenskhet till kulturell rasism eller islamofobi?

1.2. Tidigare litteratur

Mycket har skrivits om Sverigedemokraterna, både akademiskt och av journalister. En stor del av litteraturen är från innan Sverigedemokraterna kom in i riksdagen 2010 och beskriver partiet som det marginella radikala högerpartiet det var då. Hur mycket Sverigedemokraterna har växt sedan de kom in i riksdagen, och hur mycket diskursen om invandring och flyktingmottagande har förändrats, är slående i läsningen av litteraturen om Sverigedemokraterna.

Sociologen Jens Rydgren har forskat om högerextremism i Europa generellt och i Sverige specifikt. I boken *Från skattemissnöje till etnisk nationalism* från 2005 beskrev han Ny demokratis uppgång och fall, och undersökte varför radikala högerpartier inte lyckades få något fäste i Sverige mellan 1994 och 2005, trots vad som i andra länder har visat sig vara goda förutsättningar. Han lyfte fram att invandringsfrågan inte har haft en central plats i svensk politik, och att Sverigedemokraternas utomparlamentariska förflutna har lett till att partiet stigmatiserats, två faktorer som inte kan sägas gälla i lika stor utsträckning idag. I en artikel från 2013 beskrev Rydgren tillsammans med Patrick Ruth hur socioekonomiska faktorer kan förklara en del av stödet för Sverigedemokraterna (och radikala högerpartier generellt).

I boken *Vi är de goda* skrev statsvetaren Anders Hellström om Sverigedemokraternas roll i svensk politisk debatt, och hur partiet förhåller sig till andra svenska partier (2010). Hellström beskrev hur andra partier använder Sverigedemokraterna som ett exempel på "ond nationalism" att kontrastera sin egen "goda nationalism" mot. Folkvalda politiker har som uppgift att representera den egna nationens folk, vilket är en nationalistisk utgångspunkt för politiken, och genom att kontrastera den egna nationalismen mot sverigedemokratisk främlingsfientlighet framstår den egna nationalismen som ofarlig. Samtidigt försöker politiker från andra partier att associera Sverigedemokraterna till sina andra politiska motståndare – högerpartier beskriver dem som välfärdschauvinister och vänsterpartier som högerradikala – vilket gör Sverigedemokraterna till "en 'Svarte Petter' i svensk politik", ett parti som ingen vill associeras med (Hellström, 2010, s. 168). På så sätt fyller Sverigedemokraterna funktionen att framhäva en moralisk dimension i den svenska politiken, en dimension som döljer likheterna mellan nationalismen hos Sverigedemokraterna och hos andra svenska partier.

En av de journalister på de stora svenska dagstidningarna som har skrivit mest om Sverigedemokraterna är Niklas Orrenius. I boken *Jag är inte rädd. Jag äter pizza* (2010) samlade han en rad krönikor och reportage om Sverigedemokraterna från sin tid som politisk reporter på Sydsvenska Dagbladet. Efter varje text i antologin följer ett avsnitt med egna kommentarer och

reaktioner på texten. Den sammantagna bilden är av ett högerextremt parti som arbetar med att framstå som rumsrent trots uttrycklig antisemitism och rasism bakom lyckta dörrar.

Journalisterna Anna-Lena Lodenius och Mats Wingborg sammanfattade i boken *Slaget om svenskheten* (2009) Sverigedemokraternas politiska program på en rad olika områden. Om nationen och nationalism skrev de att Sverigedemokraterna ser kulturer som väsensskilda och att mångkultur leder till att den särskilt svenska identiteten förstörs, samtidigt som begreppen svensk och svenskhet inte definieras av partiet. Sverigedemokraternas nationalism sammanfattades i boken som värderingen att varje folk har rätt till sin egen nationalstat, där begreppet folk beskrivs som en ursprunglig och djupt rotad gemenskap som står över andra identiteter. Utifrån att Sverigedemokraterna inte kämpar för andra folks rättigheter utanför Sverige argumenterade författarna för att Sverigedemokraternas nationalism främst handlar om att skydda vad partiet ser som etniska svenskar från ett tänkt hot.

Journalisterna Stieg Larsson och Mikael Ekman på den antirasistiska stiftelsen Expo satte i boken *Sverigedemokraterna* (2001) partiet i en historisk kontext, med utgångspunkt i den svenska nationalistiska rörelsen på 1930-talet. Partiets direkta ursprung i den rasistiska högerextrema rörelsen Bevara Sverige Svenskt på 1980-talet skildrades, och partiets utveckling under 1990-talet beskrevs som kantad av rasism, homofobi och våldsbrott.

Flera uppsatser på kandidat- och masternivå har skrivits om Sverigedemokraterna. De flesta som liksom den här uppsatsen använder sig av en diskursanalytisk metod skildrar medierapportering av Sverigedemokraterna, och är av mindre intresse för den här undersökningen. En uppsats med en ansats som liknar min egen är Eva Jorgén Bernegård och Petra Lindaus kandidatuppsats i sociologi från 2010. Liksom den här uppsatsen gjorde de en diskursanalytisk undersökning av Sverigedemokraternas principprogram, dock principprogrammet från 2005 som med cirka tio sidor maskinskriven text utgör ett betydligt mindre material än det från 2011. Med utgångspunkt i teori om radikala högerpartier och om svenskhet fann de tre dikotoma teman i Sverigedemokraternas ideologi: vi/oss och de andra, närhet/likhet och avstånd/olikhet, samt familj/gemenskap och hot/kränkningar. Inom varje tema målade de upp en kontrastbild mellan svenskar och icke-svenskar. De beskrev Sverigedemokraterna som ett etnonationalistiskt parti som stundvis närmar sig en biologisk indelning av människor genom att använda familj och arv som metaforer för nationalitet. Utöver att de studerade ett annat principprogram än det som undersöks i den här uppsatsen finns det tre betydande skillnader mellan deras och min uppsats. För det första närmade de sig principprogrammet på ett mer förutsättningslöst sätt än vad jag gör: deras syfte var helt enkelt att undersöka vad som står i Sverigedemokraternas principprogram, medan jag tittar på hur den sociala identiteten svensk konstrueras och används specifikt. För det andra skiljde sig deras metod väsentligt från den som den här uppsatsen bygger på. De gjorde en kvalitativ textanalys av principprogrammet och anger ett diskursanalytiskt synsätt som vetenskapsteoretisk utgångspunkt, men använde inte någon vanlig diskursanalytisk metod såsom de beskrivs i exempelvis Bergström och Boréus (2012a) i själva analysen. För det tredje är min teoretiska utgångspunkt socialpsykologisk teori om sociala identiteter, medan de utgår från teori om radikala högerpartier i Europa i allmänhet.

En utförlig analys av Sverigedemokratiska texter gjordes av Daniel Nyström i en mycket väl genomförd masteruppsats i statsvetenskap från 2013. Nyström gjorde en diskursanalys av tre centrala texter, däribland principprogrammet, där syftet var att undersöka huruvida det konstrueras rasifierande relationer och föreställningar om ras i Sverigedemokraternas ideologi. Med utgångspunkt i rasifieringsteori fann han att Sverigedemokraterna i centrala texter och i citat av framträdande partirepresentanter skapar rasifierande relationer trots att rasbegreppet inte används explicit i exempelvis deras principprogram.

Oskar Åhrén gjorde i en kandidatuppsats i statsvetenskap från 2008 en komparativ analys av nationalismen hos de radikala högerpartierna i de skandinaviska länderna: Dansk Folkeparti i Danmark, norska Fremskrittspartiet och Sverigedemokraterna. Han utgick liksom den här uppsatsen från Laclau och Mouffes diskursanalytiska metod och använder de tre partiernas partitidningar som material. Åhréns huvudsakliga slutsats var att Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna skiljer sig från Fremskrittspartiet genom att ha en tydligare nationalistisk och främlingsfientlig retorik, med tydliga inslag av kulturell rasism. De svenska och danska partierna menade han använder sig av nationalistiska symboler och misstänkliggör invandrare generellt och muslimer specifikt.

1.3. Vetenskapsteoretiska utgångspunkter

Med diskursanalytisk metod följer ett epistemologiskt antagande om språket som konstituerande för verkligheten, det vill säga en syn på verkligheten som, om inte konstruerad av, så med nödvändighet filtrerad genom det språkliga i form av exempelvis idéer, kategoriseringar, förförståelse och saker vi tar för givna. Detta antagande passar också väl ihop med den socialpsykologiska teori om social identitet som den här uppsatsen utgår från, som beskriver hur vad vi upplever som verkliga gruppidentiteter med objektiva egenskaper ständigt konstrueras och omförhandlas språkligt av sina medlemmar.

Med dessa antaganden följer en syn på forskaren som aktiv uttolkare av materialet, snarare än som passiv observatör av verkligheten.¹ I och med det är det viktigt att forskarens arbetsprocess kan följas för att läsaren ska kunna bedöma varje steg i arbetet, och att de antaganden som görs blir tydliga, för att resultatet ska kunna bedömas som vederhäftigt.

1.4. Disposition

Jag kommer först att gå igenom den teoretiska bakgrunden kring social identitetsteori, nationalismsteori i sociologin, kulturell rasism och Laclau och Mouffes diskursanalys. Inom social identitetsteori kommer fokus att ligga på teori som rör nationalitet som social identitet. Efter detta följer en redovisning av och diskussion kring forskningsmetoden i uppsatsen. Nästföljande kapitel är en sammanfattning av principprogrammet strukturerat efter tre innehållskategorier, och därefter en separat del där principprogrammet analyseras. Sammanfattningen och analysen redovisas separat för att tydliggöra hur jag har tolkat principprogrammet och därmed öka transparensen. Slutligen sammanfattas uppsatsens slutsatser under egen rubrik.

2. Teori

2.1. Social identitetsteori

Social identitetsteori är ett teoretiskt ramverk inom socialpsykologi som beskriver hur människors normer, beteende och värderingar påverkas av vilka sociala grupper vi identifierar oss med.

¹ Här finns en analogi med hur politiker beskriver nationen i Reicher och Hopkins teori (2001). Forskarrollen skiljer sig dock – så klart – väsentligt från politikerns, vars syfte till stor del är mobilisering.

Begreppet social identitet fördes in i den socialpsykologiska terminologin 1974 i en artikel av Henri Tajfel. Tajfel hade tidigare varit med och utfört en serie experiment med syfte att hitta de minimala förutsättningarna för att människor ska anse sig tillhöra en grupp och låta sitt beteende påverkas av medlemskapet. Med utgångspunkt i experimenten definierade han social identitet som “den del av individens självuppfattning som springer ur individens kunskap om sitt medlemskap i en social grupp (eller sociala grupper), tillsammans med den emotionella betydelse som kopplas till medlemskapet” (Tajfel, 1974, s. 69, egen översättning). Medlemskap i sociala grupper söks och upprätthålls när de bidrar till en positiv självförståelse, eller när det finns stora samhälleliga barriärer mot att lämna gruppen (exempelvis kriterier för gruppmedlemskap som konstrueras som objektiva, som kön eller hudfärg). Grupper tenderar att framhäva de gruppegenskaper som är goda, och värdera de egenskaper som utmärker gruppen. Det här gör att gruppens medlemmar gärna stannar kvar i gruppen eftersom de kommer att sätta värde på de egenskaper de kan tillskriva sig själva genom att identifiera sig med gruppen.

Sociala grupper existerar i analogi med Derridas *différance* (1978) genom avgränsandet till andra sociala grupper, snarare än genom de attribut som vi tillskriver gruppen. Till exempel är de attribut vi använder för att definiera gruppen “kvinnor” (exempelvis beteenden, könskromosomer, självidentifiering eller kroppens utseende) meningslösa i sig, som avgränsning fungerar de bara när de ställs i kontrast mot motsvarande attribut tillskrivna andra könsidentiteter. Som ett uttryck för det beskriver Tajfel (1974) hur skillnader mellan grupper förstärks när det rådande förhållandet mellan grupper hotas, exempelvis när en underprivilegerad grupp gör anspråk på större tillgång till makt, eller när fördelningen av resurser och makt mellan två grupper i alltför hög grad strider mot samhälleliga normer och värderingar och upplevs som orättvis. När skillnaderna mellan grupper blir svagare i ett område blir reaktionen att förstärka skillnaderna på andra områden.

Även om de tidiga experimenten om minimala gruppförutsättningar kom fram till att det i princip räcker att meddela en slumpmässigt utvald grupp människor att de utgör en grupp för att sociala identifikationsprocesser ska framkallas, så rymmer social identitetsteori så breda och förment objektiva identitetskategorier som kön, etnicitet och – av intresse för den här studien – nationalitet. En av de som utvecklade experimenten om minimala grupper, Michael Billig, har i ett senare verk skrivit om hur just nationalitet upprätthålls genom vad han kallar för “banal nationalism”. Billig menar att samtalet om nationalism både i och utanför den akademiska sfären fokuserar på extrema uttryck för nationalism (exempelvis krig, självständighetskamp, terrorism och extremhögerens rasistiska rörelser), men att även de vardagliga mekanismer som upprätthåller nationell identitet bör sorteras under nationalismbegreppet. Nationer och nationalitet utgör en grundläggande del i den moderna förståelsen av världen, och det ses som det normala för en individ att ha en självklar förståelse av sin egen nationalitet. I vardagen aktualiseras vanligtvis inte den nationella identiteten, utan upplevs som tydlig först när individen befinner sig utanför sin nationella kontext. Man är, så att säga, aldrig så svensk som när man är utomlands. Trots att identiteten oftast är latent så skulle det, som Billig påpekar, uppfattas som underligt att svara att man har glömt, på frågan vilken nationalitet man har. Han menar att detta beror på att vår nationalitet konstant flaggas i vår vardag på ett sätt som är lika vanligt som ouppmärksammat. Detta sker bland annat genom nationella symboler som flaggor, sånger och högtider, och genom inramning av rapportering av nyheter, sport och till och med väder (Billig, 1995). Billig rör sig i sitt arbete om banal nationalism inte i samma teoretiska ramverk som social identitetsteori, men trots det så beskriver han i form av det allestädes närvarande nationsflaggandet en viktig mekanism för upprätthållandet av nationalitet som social identitet.

Litteraturen om nationalism inom social identitetsteori är inte så omfattande som man hade kunnat förvänta sig med tanke på den nationella identitetens centrala roll i hur vi tolkar vår omvärld. I genren finns dock Stephen Reicher och Nick Hopkins bok *Self and Nation* från 2001, där

de har beskrivit hur nationell social identitet används av politiker för att mobilisera väljare till vissa politiska åsikter och valbeteenden. De centrala aspekter av social identitetsteori som de utgår från har framförallt att göra med konsensusökande inom sociala grupper. Medlemmarna i en social grupp rör sig mot gemensamma åsikter, normer och värderingar, vilka utgör en del av den sociala identiteten som är kopplad till gruppmedlemskapet. Vad denna konsensus innehåller är dock inte givet av några objektiva eller yttre egenskaper, utan förhandlas fram mellan gruppmedlemmarna. Den medlem som vill mobilisera gruppen mot ett visst mål strävar därför efter att påverka de åsikter som det råder konsensus kring, samtidigt som hen vill presentera åsikterna hen förfäktar som att de utgör en naturlig del av den sociala identiteten som är kopplad till gruppen. Den på arbetsplatsen som tycker bäst om att gå på after work gör bättre i att framhäva vilket socialt och trevligt gäng de som jobbar där är, än att presentera viljan att gå ut som en privat åsikt, för att ge ett exempel på mindre skala. Om det är uppenbart att gruppens beteende idag inte speglar de värderingar som gruppmedlemmen kämpar för så kan det av gruppmedlemmen förklaras genom att något tillfälligt hinder står i vägen för att gruppens sanna identitet ska kunna komma till uttryck.

Eftersom grupper tenderar att nå en gemensam bild av gruppens sociala identitet, och införliva det som utmärker identiteten i sin egen individuella självförståelse, blir en förändring av den gemensamma bilden ett kraftfullt verktyg för dem som vill mobilisera gruppen mot ett visst mål. Då det i demokratiska stater i regel är så att demos i väldigt stor utsträckning sammanfaller med nationalitet (i hur stor utsträckning beror – så klart – på hur man definierar begreppet nationalitet) gynnas de politiker som vill få ett så stort antal röster för sin politik som möjligt av att appellera till den nationella sociala identiteten i framförandet av sina idéer. Eftersom det samtidigt måste framstå som att identiteten är naturlig behöver de måla upp en bild av att den nationella identiteten är och helst alltid har varit på ett sätt som överensstämmer med deras idéer. De politiker som representerar en mindre grupp inom nationen eller ett visst intresse är mindre beroende av en konstruktion av en nationell identitet som är i linje med deras värderingar, och kan i stället använda sig av andra sociala gruppidentiteter (exempelvis arbetare, kristna, eller landsbygdsbor).

Det centrala i Reicher och Hopkins teori är att konstruktioner av sociala identiteter måste förstås genom att se till syften och värderingar hos den som konstruerar identiteten, och beskrivandet av en grupp ska ses som en mobiliserande handling gentemot gruppen. Bilder av hur en social grupp ser ut ska inte ses som en tillbakablickande beskrivning av dess egenskaper, utan som ett framtidsorienterat uttryck för vad avsändaren vill att gruppens medlemmar ska göra. När avsändaren är politiker och den sociala gruppen är nationen kommer nationens särdrag ofta att presenteras på ett sätt som får politikerns idéer och policyförslag att framstå som en naturlig förlängning av nationens väsen. Politikerns beskrivningar av nationen ska därmed ses som aktivt mobiliserande, snarare än passivt beskrivande. En utsaga om nationen är inte en spegelbild av verkligheten, utan fyller en retorisk funktion som – om den är framgångsrik – påverkar hur nationens medlemmar ser på nationen och på sig själva.

2.2. Sociologiska perspektiv på nationen

Om nationer och nationalism inte har behandlats så utförligt inom socialpsykologin, så har de analyserats desto mer av sociologer. Sociologiska teorier om nationen och nationalism kan delas in efter teoretikernas tolkning av nationens historiska ursprung. Den huvudsakliga indelningen är mellan dem som anser att nationer är något som har funnits sedan tidernas begynnelse, så kallade primordialister, och dem som ser nationen som något som av olika skäl uppstod efter den industriella revolutionen, ofta betecknade modernister (Özkırımlı, 2000). Jag kommer här att kort

redogöra för några olika teoretikers arbeten inom de olika huvudindelningarna, med syftet att åskådliggöra att det inte finns någon konsensus kring vad en nation är, och diskutera konsekvenserna av det.

För primordialisterna är nationen en mer eller mindre naturlig kategori. Ett exempel på primordialistisk nationalismteori är Pierre van den Berghes sociobiologiska, eller evolutionspsykologiska, perspektiv, där nationen ses som ett uttryck för nedärvda psykologiska mekanismer för så kallad "kin selection" och gruppformation. För flockdjur som människan är det evolutionärt adaptivt att hjälpa andra individer som delar deras arvsanlag, så kallad biologisk altruism. Nationen är hos van den Berghe en konsekvens av de psykologiska mekanismer som möjliggör identifiering av de som delar en del av vår genuppsättning och har därmed en direkt koppling till arv, biologi och etnicitet (van den Berghe, 1978). Biologiska förklaringar till det sociala fenomenet nation i stil med van den Berghes är en sociologisk (eller evolutionspsykologisk) motsvarighet till vad Reicher och Hopkins (2001) kallar för psykologi i nationalismens tjänst, då det ger en teoretisk grund för den nationalistiska ansatsen att naturliggöra nationen (vilket inte med nödvändighet betyder att teorierna är felaktiga).

Modernisterna å sin sida har gemensamt att de anser att nationer uppstod i relativt modern tid. Här återfinns bland annat marxistiska teoretiker som har argumenterat för att nationalismen uppstod i kapitalismens periferi, det vill säga de områden som inte industrialiserats, som en reaktion på de industrialiserade områdenas ökade inflytande. Mer instrumentella förklaringar fokuserar i stället på de ekonomiska behov som ligger bakom nationens framväxt i de industrialiserade länderna, framstående bland dessa är Ernest Gellners teori om nationen som ett resultat av den homogeniserande massutbildning som krävdes för att möta den industrialiserade arbetsmarknadens behov (Özkırımlı, 2000).

En modernistisk teori som passar väl ihop med social identitetsteori är Benedict Andersons bild av nationer som "imagined communities". Även i små nationer kommer den enskilda nationsmedlemmen personligen att möta, höra eller se en ytterst liten del av de andra medlemmarna i nationen, vilket innebär att de bara finns i den enskilda medlemmens föreställningsvärld. Trots det upplever nationsmedlemmen en känsla av gemenskap med resten av nationen. Anderson menade att kapitalismen tillsammans med tryckkonsten ledde till att medlemmar av samma språkgemenskap fick nya möjligheter att förstå och kommunicera med varandra genom tryckt text. Detta ledde i sin tur till medvetenhet om, och känsla av gemenskap med, de andra i samma språkgemenskap, och av icke-gemenskap med de utanför den. Denna gemenskaphetskänsla kom enligt Anderson att bli föregångaren till dagens nationer (Anderson, 2006). En likhet mellan Andersons "imagined communities" och social identitetsperspektivet på nationen är att de båda ser nationen som något som primärt existerar i den enskilda medlemmens föreställningsvärld.

En tredje kategori av nationalismteoretiker kan placeras mellan primordialister och modernister: etnosymbolister (Özkırımlı, 2000). Deras främsta företrädare är Anthony D. Smith, som menar att nationerna uppstod i modern tid men är en kulturell fortsättning på vad han kallar för ethnies, etniska föregångare till nationer med uråldriga rötter (Smith, 1991). Den främsta skillnaden mellan ethnies och nationer i Smiths terminologi är att nationer såsom han definierar dem har en gemensam ekonomi samt gemensamma rättigheter och skyldigheter för nationsmedlemmarna. Smiths definition av nation är ovanligt snäv: den tycks förutsätta en gemensam stat för nationen, och den skulle inte kunna inbegripa förtryckta nationella minoriteter eller diasporanationer. Med en vidare definition av nationsbegreppet skulle Smiths ethnies kunna räknas som nationer även de, vilket skulle placera Smith (och andra etnosymbolister) bland primordialisterna.

Vad som framgår av en översikt av sociologiska perspektiv på nationalism är att det inte finns någon konsensus kring frågan om nationens uppkomst. Som följd av det finns det heller inte något samstämmigt svar på vad nationer är för något, eller hur nationer ska definieras och avgränsas

(Özkırımlı, 2000). I ett primordialistiskt perspektiv präglas nationen av ett gemensamt arv, medan nationen hos exempelvis Benedict Anderson definieras av upplevelsen av gemenskap. Otydligheten i vad som definierar nationen innebär att det inte heller finns något givet sätt att avgöra vilka som ingår i den. Ett "imagined community" är exempelvis mer öppet för förändringar i vilka som ingår i det (alla som själva föreställer sig samma gemenskap, eller upplevs som tillhörande gemenskapen av dess andra medlemmar) än en uråldrig etnisk gemenskap med tydliga kulturella särdrag och en gemensam historia.

Hur nationer uppstod är inte av någon större vikt för den här uppsatsen, men oenigheten i undersökningen av ämnet är värd att belysa. Trots att vi i vardagstal ser nationen som en självklar kategori så har frågorna kring vad en nation är för något inte några självklara svar. Osäkerheten om vad som definierar nationen som begrepp speglar osäkerheten om vad som särskiljer den enskilda nationen. Om det inte är självklart vad som utmärker nationen blir dess identitet öppen för förhandling, och kan fyllas med innehåll av alla som vill mobilisera nationens medlemmar.

2.3. Kulturell rasism och islamofobi

Trots att biologisk rasism mer eller mindre försvunnit från huvudfåran av politisk retorik, lever rasistiska attityder och idéer vidare. I sociologisk teori om rasism beskrivs en utveckling av tidigare biologisk rasism till eller kulturell rasism, kulturrasism eller nyrasism (Giddens, 2013). I likhet med nationalism kräver rasism att särdrag definieras hos den egna gruppen i kontrast mot andra grupper. I samtal om migration från utvecklingsländer till Europa kommer konstruktionen av skillnader ofta att handla om kultur och religion, och därmed ikläds rasistisk ideologi en kulturell dräkt, snarare än en biologisk (Kinnvall, 2004). Samma rasistiska handlingar (våld, förnedring, exploatering, utestängande) som vid biologisk rasism presenteras genom det med en icke-biologisk teoretisk grund för att rättfärdiga dem, och på så sätt konstrueras en rasism utan raser.

Otterbeck och Bevelander (2006) gav i Forum för levande historias skrift Islamofobi en förtjänstfull sammanfattning av litteraturen om kulturell rasism. När en grupps kultur ses som en oföränderlig och avgränsad egenskap som bestämmer gruppmedlemmens handlingar och identitet sker ett slags essentialisering av kulturen. När det dessutom skapas en över- och underordning mellan kulturer, och kulturerna ses som att de har stabila gränser, så är det meningsfullt att prata om kulturell rasism. Att kodyväxla till kulturskillnader i stället för genetiska skillnader kan vara ett sätt att kringgå sociala och juridiska sanktioner på rasism, och samtidigt agera socialt och politiskt utifrån rasistiska drivkrafter.

I den rasistiska teori som rättfärdigar den nya rasismen används ett slags förment jämlikhet mellan kulturer lånad från progressiv kritik av kolonialism och antropologi. Argument för att skydda förtryckta kulturer från kolonialismens ideal om påstådd civilisationsspridning vänds till att även europeiska kulturer behöver försvaras, med bakgrund av ett upplevt hot från invandring. Det rasistiska motståndet mot invandring och mångkulturalism kan i den rasistiska teorin till och med ses som ett slags antirasism: rasism betraktas som en oundviklig konsekvens av kulturmöten, och rasistiskt motstånd mot invandring och mångkulturalism ger då ett profylaktiskt skydd mot rasism (Balibar, 1991).

Begreppet kulturell rasism (eller nyrasism) är inte utan sina kritiker. Genom att säga att handlingar, policy eller diskurser som inte är explicit biologiskt rasistiska ändå vilar på en rasistisk grund tillskriver begreppets förespråkare sina studieobjekt outtalade motiv. I och med det blir påståendet att det finns ett slags bakomliggande rasism ett antagande som är svårt att både finna stöd för eller falsifiera. Att diskutera i termer av kulturell rasism riskerar också, enligt dess kritiker, att göra begreppet rasism så universellt att det tappar användbarhet i beskrivningen av det specifika.

Alternativa begrepp när det handlar om främlingsfientlighet i Europa är exempelvis kulturell essentialism eller kulturfundamentalism (Siebers och Dennissen, 2015). Med dessa invändningar i åtanke kommer jag i den här uppsatsen att använda begreppet kulturell rasism, och islamofobi som en underkategori till begreppet. Detta för att jag anser att teori om kulturell rasism trots sin svårifalsifierbarhet har tillräcklig förklaringskraft för att vara användbar. Även det som är svårt att finna direkt stöd för bör kunna undersökas, och att undvika ordet rasism när dess biologiska förtecken tas bort riskerar att förringa dess uttryck.²

Exempel på kulturell rasism återfinns inte bara hos extremhögern. Teun van Dijk har undersökt hur parlamentariker pratar om migration, etnicitet och rasism i brittiska underhuset, amerikanska *House of Representatives* och franska *Assemblée Nationale*. Kulturella skillnader mellan den dominanta gruppen och andra fanns överdrivas, och berättelser om den egna gruppens förträfflighet varvades med förnekanden av rasism även hos liberala delar av de politiska eliterna. Politiker som ger negativa bilder av underprivilegierade etniska grupper garderar sig från anklagelser om rasism genom att ställa "goda" och "onda" undergrupper i kulturella minoriteter mot varandra. Exempelvis rättfärdigas det upplevda behovet av att hålla gränserna stängda med att flyktingar med "riktiga" behov skulle bli lidande av att "falska" flyktingar släpps in i landet. Genom detta kan en rasistisk politik rättfärdigas utan påståenden som i sig är explicit rasistiska (van Dijk, 1997).

Exempel på rasism från svenska partier som inte hör till extremhögern är inte heller svåra att finna. Ett uppseendeväckande fall från mitten av 90-talet är ungdomsverksamheten Fryshuset i Stockholm som gav lokal och resurser åt skinheads och aktiva nazister som ett led i en socialdemokratisk politikers strävan efter en "positiv nationalism" (Deland, 1997). Ett mer samtida – och något mer subtilt – exempel är dåvarande statsminister Fredrik Reinfeldts kritiserade uttalande från 2012 om att arbetslösheten är låg så länge man bara ser till "etniska svenskar mitt i livet" ("Reinfeldt: Etniska svenskar har jobb", 2012-05-14).

Begreppet islamofobi är nära relaterat till kulturell rasism och betecknar fördomar och stereotypa föreställningar om muslimer. Begreppet har använts åtminstone sedan 1900-talets början men avgörande för begreppets spridning var den brittiska tankesmedjan Runnymede Trusts rapport *Islamophobia – a challenge for us all* från 1997 (Otterbeck och Bevelander, 2006). I rapporten definieras islamofobi som negativa attityder till islam där religionen bland annat ses som monolitisk och oföränderlig, kulturellt underlägsen och barbarisk, en politisk ideologi i stället för en uppriktig tro, och en aggressiv fiende till "Väst" (Runnymede Trust, 2007).

2.4. Diskursteori

Social identitetsteori beskriver hur sociala identiteter formas och upprätthålls, och Reicher och Hopkins (2001) ger en tydlig bild av hur sociala identiteter kan användas för att mobilisera väljare politiskt. Teorin saknar dock givna verktyg för hur sociala identiteter kan undersökas vetenskapligt. I min uppsats kommer jag att använda mig av Ernesto Laclau och Chantal Mouffes diskursanalys som teoretiskt och metodologiskt ramverk för att analysera den sociala identiteten svenskhet hos Sverigedemokraterna.

Utgångspunkten i diskursteori är att begrepp och idéer inte är direkta återspeglingsbilder av en yttre verklighet, utan struktureras av och filtreras genom språket. Ett begrepp (eller en signifikant)

² Trots att det saknas vetenskapligt stöd för att så är fallet tror jag även med exempelvis journalisten Niklas Orrenius intervjuer och reportage som grund att explicit biologisk rasism är så pass överrepresenterat i grupper som uttrycker vad som kallas kulturell rasism att det är rimligt att tänka att de springer ur samma källa.

och det betecknade utgör tillsammans ett *tecken* i diskursanalytiska termer. Många tecken är relativt fixerade – i de flesta sammanhang är det uppenbart vad som åsyftas om man använder begreppet ‘hus’ eller ‘boll’ – men vissa tecken är mångtydiga beroende på vilken diskurs de används inom. Dessa skiftande tecken, exempelvis ‘demokrati’ eller ‘rättvisa’, kallas av Laclau och Mouffe för *element*. Element som i särskilt hög grad skiftar betydelse är *flytande signifikanter*³. Flytande signifikanter fixeras i diskurser genom att relateras till andra tecken, och mängden betydelser för tecknen reduceras på så sätt inom diskursen. De betydelser som då inte längre är möjliga inom diskursen förpassas ut till dess *diskursiva fält*, ett slags förråd av betydelser som hade kunnat vara möjliga (Bergström och Boréus, 2012a). Inom en socialliberal eller socialistisk politisk diskurs skapas till exempel en positiv relation mellan elementet ‘rättvisa’ och elementet ‘jämlighet’, och en negativ relation till ‘klassklyftor’. På så vis fixeras ‘rättvisa’, som annars är ett mångtydigt begrepp, till att handla om ekonomisk jämlighet, och andra tänkbara betydelser och relationer (exempelvis ‘äganderätt’ eller ‘personlig frihet’) utesluts. Relationerna inom en diskurs kan undersökas genom att konstruera *ekvivalenskedjor*, serier av tecken som fångar in ett elements betydelse inom diskursen genom distinktioner och relationer till andra tecken (Bergström och Boréus, 2012a).

Samtidigt som elementen fixeras inom diskursen har de fortfarande flera möjliga betydelser, och det pågår en ständig kamp, eller *antagonism*, om vilken som ska gälla. I de fall en betydelse har trängt undan andra möjliga betydelser och relativ stabilitet har bildats råder *hegemoni* (Bergström och Boréus, 2012a).

Ett element med relationer till flera andra element inom diskursen betecknas hos Laclau och Mouffe en *nod*, och element som dessutom bidrar till att diskursen som helhet fixeras är *mastersignifikanter*. Mastersignifikanter stabiliserar andra element i diskursen och behövs därmed för att diskursen ska vara koherent. Att förstå dessa element inom diskursen är nödvändigt för att begripa andra centrala begrepp och diskursen som helhet (Bergström och Boréus, 2012a).

Identiteter inom Laclau och Mouffes diskursanalys ses som konstruerade och föränderliga (Bergström och Boréus, 2012a), vilket är en slående likhet med social identitetsteori. Reicher och Hopkins (2001) beskriver hur nationalitet laddas med olika betydelser beroende på avsändare, vilket får en mobiliserande verkan. I diskursanalytiska termer är nationalitet därmed en flytande signifikant, ett begrepp utan fast betydelse som fixeras i en specifik diskurs. I Sverigedemokraternas diskurs kan nationalitet, eller svenskhet, också ses som mastersignifikant, vilket gör det särskilt intressant att se hur begreppet kan relateras till andra begrepp.

3. Metod

Jag har gjort en diskursanalys av Sverigedemokraternas principprogram från 2011, med fokus på sverigedemokraternas diskurs kring svenskhet, eller tecknet svensk. Materialet är strukturerat efter tre innehållskategorier: “svensk särprägel”, “nationens gränser”, och “förhållandet till andra”, vilka motsvarar olika aspekter av Sverigedemokraternas diskurs om svenskhet. “Svensk särprägel” beskriver hur tecknet svensk relateras till andra politiska tecken som inte är identiteter, med andra ord vad som kännetecknar den svenska identiteten i Sverigedemokraternas diskurs; “nationens gränser” innehåller de delar av materialet som berör vilka som räknas som svensk och inte i principprogrammet, och “förhållandet till andra identiteter” hur tecknet svensk förhåller sig till andra tecken som utgör nationella och kulturella identiteter i Sverigedemokraternas

³ Hos senare Laclau även *tomma signifikanter* (Bergström och Boréus, 2012), här används dock begreppet flytande signifikant.

principprogram. Uppdelningen är framtagen under arbetets gång och motsvarar underteman, eller aspekter av, Sverigedemokraternas diskurs om identiteten svensk. Syftet med indelningen är att ge struktur åt materialet för att underlätta både analysen och läsningen.

En risk med mer hermeneutiska studier i allmänhet och med diskursanalys i synnerhet är att analysen lider av låg reliabilitet och intersubjektivitet. Forskarens egen förförståelse finns med nödvändighet med i läsningen av en text, och det är därför viktigt att redovisa och kunna argumentera för sina tolkningar av texten. Om kopplingen mellan empiriskt material och tolkning är otydlig är det svårt för andra att nå samma resultat, och slutsatserna kan framstå som löst tyckande (Bergström och Boréus, 2012a; Bergström och Boréus, 2012b). För att tydliggöra hur tolkningen har gått till har jag placerat in de citat ur materialet som tydligast har berört ämnet och därmed främst legat till grund för analysen i ett tolkningsschema med citat, min tolkning och vilken av de tre strukturerande innehållskategorierna jag sorterat citatet under:

Citat (sidhänvisning i Sverigedemokraternas principprogram från 2011)	Tolkning	Kategori
“[...] den gemensamma nationella identitet som utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling [...]” (s. 2)	Sveriges fred, välfärd och demokrati är beroende av vår gemensamma nationella identitet.	Svenskhetens särprägel
“Som infödd svensk räknar vi den som är född eller i tidig ålder adopterad till Sverige av svensktalande föräldrar med svensk eller nordisk identitet.” (s. 15)	Att ha föräldrar som tillhör den svenska nationen är centralt för att räknas som född in i den.	Nationens gränser
“Islam och i synnerhet dess starka politiska och fundamentalistiska gren är enligt Sverigedemokraternas uppfattning den religiösa åskådning som visat sig ha svårast att harmoniskt samexistera med den svenska och västerländska kulturen.” (s. 27)	Islam är svårförenlig med den svenska och västerländska kulturen, och följaktligen är det svårare för muslimer att ingå i den svenska nationen.	Förhållandet till andra

Syftet är att tolkningsschemat ska ge läsaren möjlighet att följa min läsning av principprogrammet och tolkningsschemat finns som bilaga till uppsatsen. Källmaterialet till uppsatsen är dock principprogrammet i sin helhet och begränsas inte till de citat som redovisas i bilagan.

Analysen har i uppsatsen delats in i två delar: en del där jag sammanfattar vad som står i principprogrammet under de tre innehållskategorierna, och en del där jag använder mig av Laclau och Mouffes diskursanalys med social identitetsteori som ingång för att analysera innehållet. Även detta syftar till att öka undersökningens transparens genom att redovisa min läsning av principprogrammet separat, och därmed ge läsaren en tydlig bild av hur jag förstår materialet.

3.1. Material

Att undersöka Sverigedemokraterna i stället för exempelvis Socialdemokraterna eller Moderaterna var inte självklart. Att titta på hur nationen Sverige har konstruerats av de större partierna i svensk politik vore av minst lika stort intresse, inte minst för att de vid första anblick inte verkar tala om nationen Sverige i explicita termer på samma sätt som Sverigedemokraterna gör. Samtidigt är den uttalade nationalismen en fördel med att välja Sverigedemokraterna som studieobjekt för den här uppsatsen, och det som slutligen fick valet av studieobjekt att falla på Sverigedemokraterna. Eftersom Sverigedemokraterna talar mer explicit om nationen och nationalism blir en större del av deras ideologiska texter relevanta för den här undersökningen, vilket av naturliga skäl underlättar analysen.

Liksom ett par tidigare uppsatser på samma nivå använder den här texten Sverigedemokraternas principprogram som källmaterial. En uppenbar fördel med principprogrammet är att det är den text där Sverigedemokraterna själva uttryckligen beskriver sin ideologi och sina principer, bland ideologiskt material har principprogrammet på så sätt en särställning. Principprogrammet antas på partiets stämma, landsdagarna, med betydligt längre förväntad varaktighet än exempelvis valprogram eller information på hemsidan, och i och med det utgår annat ideologiskt material från principprogrammet.

Det finns ett par nackdelar med principprogrammet som material: dels är det ett relativt begränsat material på ungefär 50 sidor, och dels representerar det förmodligen inte fullständigt den sverigedemokratiska diskursen. Att omfånget på materialet är litet är en begränsning, säkerligen hade fler nyanser i Sverigedemokraternas diskurs om svenskhet kunnat fångas upp med ett större material. Samtidigt möjliggör det en grundligare analys av det valda materialet, och lämnar utrymme till en klarare redogörelse av analysen. Med ett större material hade det varit svårare att visa kopplingen mellan material och analys, vilket hade skadat uppsatsens intersubjektivitet och transparens. En annan risk med ett stort material vid en textanalys med det här omfånget hade varit större godtycklighet i vilka delar som fokus hade hamnat på i analysen, vilket leder till att forskaren får större utrymme att bekräfta sina egna förutfattade meningar och teser (Bergström och Boréus, 2012).

Frågan om representativitet i det valda materialet är en svår avvägning vid diskursanalys. Frågan handlar i grunden om vad som ska ses som den sverigedemokratiska diskursen. Är det till exempel partiets egen kommunikation utåt, vad som står i partitidningen, eller vad som skrivs på bloggar och nättidningar med kopplingar till partiet? Det finns inget självklart eller slutgiltigt svar på frågan, och den här uppsatsens slutsatser bör läsas med förståelse om vilken sverigedemokratisk diskurs det är som undersöks, det vill säga Sverigedemokraternas officiella kommunikation utåt av sin ideologi.

3.2. Metoddiskussion

Det finns åtminstone två uppenbara alternativ till en diskursanalytisk metod när ett politiskt partis principprogram analyseras: argumentationsanalys, och idé-/ideologianalys. Argumentationsanalys syftar till att undersöka en argumentations beviskraft (Boréus och Bergström, 2012) och vore därmed olämplig för det syfte den här uppsatsen har. Idé-/ideologianalys är ett pluralistiskt begrepp som innefattar en rad metoder med olika vetenskapsteoretiska ingångar. Gemensamt är att analysen undersöker ideologiska aspekter av texter, och att den tenderar att se idéer eller ideologier som relativt fixerade (Bergström och Boréus, 2012c, Bergström och Boréus, 2012a). Eventuellt hade en idéanalytisk metod i form av analys efter dimensioner eller idealtyper kunnat användas för en

undersökning liknande denna. Diskursanalys har dock fördelen att dess metateoretiska antaganden stämmer väl överens med Reicher och Hopkins sociala identitetsteori (2001), vilket är den primära teoretiska ingången till den här studien. Diskursanalys utgår från språket som konstituerande, alltså som att det formar vår uppfattning om världen (Bergström och Boréus, 2012a), vilket passar väl in i den sociala identitetsteori som ser utsagor om om sociala identiteter som språkliga verktyg för mobilisering av medlemmarna i den sociala identiteten. Vidare erbjuder Laclau och Mouffes diskursanalytiska ramverk ett teoretiskt ramverk för att analysera de inbördes relationerna av begreppen i en diskurs som lämpar sig väl för att undersöka hur specifika begrepp (här främst begreppet svensk) konstrueras.

4. Principprogrammet

Jag kommer här att först presentera de tre underteman jag har sorterat materialet i, för att därefter gå igenom innehållet sorterat efter samma underteman.

Den första delen, *Svensk särprägel*, behandlar vad Sverigedemokraterna anser vara det som utmärker svenskhet, eller annorlunda uttryckt, hur de konstruerar den sociala identiteten svensk. Här ska hållas i åtanke att budskap som konstruerar en social identitet inte ska tas som passiva beskrivningar av hur avsändaren uppfattar identiteten, utan som ett ställningstagande om vilken riktning avsändaren vill mobilisera gruppidentitetens medlemmar i.

Den efterföljande delen, *Nationens gränser*, handlar om vilka som i principprogrammet ses som tillhörande den svenska nationella identiteten. Ur ett social identitetsperspektiv bör indelningen ses som vilka Sverigedemokraterna talar till med den mobiliserande beskrivning av svenskhet som sammanfattas under *Svensk särprägel*. Eftersom sociala identiteter definieras i kontrast mot utgruppen så fungerar gränsdragningen tillsammans med beskrivningen av identiteten även som en beskrivning av den som inte i principprogrammet räknas som svensk. Om svenskar präglas av vissa egenskaper så innebär det att icke-svenskar utmärks av att de saknar samma egenskaper.

Kontrastdefinitionen av svenskhet är ännu viktigare för att förstå den tredje analysdelen av principprogrammet: *Relationen till andra*. Här beskrivs hur svenskhet förhåller sig till andra identiteter, dels andra nationella kulturella gemenskaper, men också till islam som religiös identitet och till enskilda kulturella företeelser som principprogrammet inte räknar som svenska.

Alla citat i analysdelen är från Sverigedemokraternas principprogram från 2011.

4.1. Svensk särprägel

Nationen beskrivs i Sverigedemokraternas principprogram som en naturlig gemenskap jämte familjen. I beskrivningen av nationen Sverige framgår att Sverige är en demokratisk stat, inte bara till sitt statskick i modern tid utan som en bärande del av landets identitet genom historien. Den svenska demokratihistorien beskrivs dels som en lång tradition av "idéer i riktning mot folkstyre" men också som en historia av andra demokratiideal som yttrandefrihet och fritt utbyte av idéer. I citatet, "Ett gammalt svenskt adelsmärke – det civiliserade samtalet – har anor tillbaka till rådslagen i förkristen tid," dras exempelvis en obruten linje från den specifikt svenska historien till dagens liberala demokrati. Som förutsättning för att demokratin ska ha vuxit fram i Sverige anges vår "gemensamma nationella identitet". Vidare exempel på nationen Sveriges demokrati och jämlikhet finns i att, "Sverige är ett av de få länder där bönderna aldrig varit livegna och där folket,

i form av bondeståndet, alltid varit representerat i riksdagen och vår första tryckfrihetslag antogs redan år 1776, som den första i världen”. Ur detta kan utläsas att det i Sverige, trots en historia av personlig kungamakt, har existerat ett slags jämlik liberaldemokratisk anda parallellt med det autokratiska kungahusets makt. Den svenska demokratin är alltså inte bara ett statsskick som åstadkommit som resultat av politisk kamp mellan socialister, liberaler och konservativa, utan också en naturlig utveckling av den demokratiska natur som präglar den svenska nationen.

Den svenska demokratin kopplas i principprogrammet till folkhemsidealet. Sverigedemokraterna beskriver i principprogrammet sin vilja att “återskapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet”. Det folkhem som Sverigedemokraterna vill återskapa kännetecknas av samhörighet “inte [...] baserad på klass- utan nationstillhörighet”. Det är alltså inte fråga om ett folkhem präglad av jämlikhet som i Per Albin Hanssons folkhemsideal: i deras vision finns klassgränserna kvar, men en känsla av samhörighet grundad i nationstillhörigheten ska finnas över dem.

Utöver demokrati och folkhem kännetecknas den svenska nationen i principprogrammet av kristendom. Kristendomen lyfts fram som en “viktig nyckel till att förstå vårt lands historia, kultur och samtid” och kristendomens påverkan på alla aspekter av den svenska kulturen lyfts fram. På så vis placeras den svenska nationen i en större kristen kulturgemenskap.

Förklaringen till dessa särdrag ligger enligt programmet “i vår historia och i den natur och det klimat där den har vuxit fram”. På så vis markeras tydligt att nationen inte är en arbiträr social konstruktion som på något enkelt sätt hade kunnat vara annorlunda, utan en på förhand determinerad följd av landets natur och historia. Utan att säga något om människornas biologi tillskrivs ändå det som de beskriver som den svenska särprägel naturen.

4.2. Nationens gränser

Sverigedemokraterna ser nationen som “den viktigaste, äldsta och mest naturliga mänskliga gemenskapen efter familjen”. Teoretiskt placerar sig alltså Sverigedemokraterna tvivellöst i den primordialistiska skolan, där nationen ses som en uråldrig och naturlig mänsklig gruppering. Vidare beskrivs nationen, i kontrast mot andra grupperingar, som beständig: “Imperier, politiska grupperingar och andra övernationella gemenskaper har kommit och gått under det senaste årtusendet, men nationer som form för mänsklig gemenskap har bestått.” Nationen är alltså inte bara en politisk gruppering, utan ett slags mer grundläggande naturlig gemenskap.

Vilka ingår då i denna naturliga gemenskap? Nationstillhörighet består enligt Sverigedemokraterna av “lojalitet, gemensam identitet, gemensamt språk och gemensam kultur”. Som assimilerad till den svenska kulturen räknas den som ”talar flytande svenska, uppfattar sig själv som svensk, lever i enlighet med den svenska kulturen, ser den svenska historien som sin egen och känner större lojalitet med den svenska nationen än med någon annan nation”. Utifrån de kriterierna i sig tycks nationsgränsen vara porös: kultur och språk är det som en person behöver lära sig för att bli svensk, identitet och lojalitet (till den svenska nationen) är därefter en fråga om personens attityder till nationen. Sverigedemokraterna gör dock i programmet tydligt att det inte är så definitionen ska läsas. En person kan i och för sig bli medlem av den svenska nationen antingen genom att födas in i den eller genom att aktivt välja att uppgå i den, men den senare vägen är allt annat än enkel. Assimileringsprocessen beskrivs som “lång och problemfylld” och i historiskt perspektiv har det tagit flera generationer innan en persons ättlingar är assimilerade i Sverigedemokraternas ögon, om det över huvud taget har varit möjligt. Särskilt försvårande för assimileringen är om personens identitet och kultur är väldigt olik vad de räknar som den svenska.

Att födas in i nationen tycks inte heller det helt okomplicerat. Som infödd svensk räknar partiet “den som är född eller i tidig ålder adopterad till Sverige av svensktalande föräldrar med svensk eller nordisk identitet”. Att födas i Sverige och uppfylla deras definition av svensk nationstillhörighet räcker alltså inte; ens föräldrar måste även de räknas av Sverigedemokraterna som att de har en svensk (eller nordisk) identitet. Här lämnas utrymme att räkna även människor som är födda i Sverige som icke-svenskar.

Det är också möjligt att uteslutas ur den svenska nationen. Den som inte längre uppfyller de krav på lojalitet, språk, kultur och identitet som Sverigedemokraterna ställer, ska inte längre räknas som svensk.

Principprogrammet gör tydligt att svenskhet inte ska ses som synonymt med medborgarskap. Den gemenskap som följer av att vara rättssubjekt i samma stat räcker alltså inte som gemenskaphetsskapande grund för Sverigedemokraternas samhälle och den nationalism som de förklarar sig tro på är därmed absolut inte någon medborgarnationalism.

4.3. Förhållandet till andra

Sverigedemokraterna är motståndare till mångkultur, vilket de definierar som “den politiska idén om att det är positivt för ett samhälle att inom sig rymma en mängd olika nationella kulturer, sakna en överordnad majoritetskultur och aktivt arbeta för att invandrargrupper skall bevara sin ursprungliga kultur och identitet”. I stället menar de att det bästa för det svenska samhället är att så många som möjligt av medborgarna har vad de definierar som en svensk identitet.

Av den anledningen menar de att människor som kommer till Sverige bör assimileras in i den svenska kulturen, och det offentliga bör därför inte stödja verksamheter som syftar till att andra kulturer och identiteter än den svenska ska bevaras i Sverige. Undantagna från detta är de nationella minoriteterna, vilket inte motiveras på något särskilt sätt.

Enstaka kulturella företeelser kan dock införlivas i den svenska kulturen över tid, med förbehållet att det måste ske “naturligt, frivilligt, organiskt och successivt”. Icke-svenska företeelser som förs in av “makthavare eller grupper som inte själva ser sig som svenska” ses som en form av kulturimperialism. Här återges implicit en central del av Sverigedemokraternas politiska narrativ: en elit försöker tvinga på det ovilliga svenska folket främmande kulturer.

De explicit nationalistiska delarna av principprogrammet är skrivna i universella termer. Den nationella kulturen ska bevaras för att alla länder behöver en nationell kultur, och inte på grund av några särskilt goda egenskaper hos den svenska kulturen. Egenskaper hos specifika andra kulturer anges inte som anledning till att de bör hållas borta från Sverige, utan det räcker att de inte är svenska. Undantaget till detta är islam, som principprogrammet beskriver som “den religiösa åskådning som visat sig ha svårast att harmoniskt samexistera med den svenska och västerländska kulturen”.

Vikten av att hålla andra kulturer borta från Sverige motiveras bland annat med att Sverige har en “solidariskt finansierad välfärdsmodell”. En stark känsla av gemenskap och identifikation krävs enligt Sverigedemokraterna för att upprätthålla en sådan modell, och programmet antyder att endast en gemensam nationell och kulturell identitet kan ge en tillräckligt stark känsla av gemenskap. Även den ideella sektorn bygger på en gemensam identitet. Socialt kapital framhävs, utan direkt hänvisning till Putnams teoretiska ramverk (Putnam och Leonardi, 1993), som grunden till den ideella sektorn. Att Sverigedemokraterna inte nämner Putnam i programmet är rimligt, eftersom de vänder på hans kausala ordning när de menar att den gemensamma identiteten är en

förutsättning för föreningsliv i stället för tvärtom, att föreningsliv skapar gemensamhet (och socialt kapital).

5. Analys och diskussion

Reicher och Hopkins (2001) argumenterade för att beskrivningen av den nationella identiteten ska ses som talande för den riktning beskrivaren vill att landet ska röra sig i, snarare än som passiv observation. På så sätt fungerar den nationella identiteten, i det här fallet svensk, som en flytande signifikant, ett tecken vars betydelse är synnerligen omstridd, och hur tecknet definieras får konsekvenser för gruppmedlemmarnas självbild och värderingar. För Sverigedemokraterna bör tecknet svensk även ses som en nod eller en mastersignifikant, ett nyckelbegrepp med kopplingar till de flesta andra centrala tecken i deras diskurs.

Sverigedemokraterna beskriver Sverige som ett land som präglas av demokrati och liberala värderingar, men inte som ett land som kan inkludera vem som helst i sin demokratiska fälla. Den svenska demokratin är inte resultatet av ideologi, övertygelse och folkrörelsernas kamp, utan en del av den svenska nationella identiteten. Genom detta bildas en ekvivalenskedja med positiva kopplingar mellan tecknen svensk, demokrati och liberal. Vidare beskrivs kopplingarna som djupt rotade eller naturliga. Ur detta kan för all del utläsas att Sverigedemokraterna vill skydda yttrandefrihet, folkstyre och ansvarsutkrävande i Sverige, men också vägen till att skydda dessa ideal: värnandet om den särskilt svenska identiteten. När det liberaldemokratiska samhället är intimt sammanbundet med svenskhet vill Sverigedemokraterna värna demokratin genom att bevara Sverige svenskt.

Ett annat tecken som också är en identitet fogas till ekvivalenskedjan i principprogrammet: kristen. Att beskriva den svenska identiteten som specifikt kristen är ett tydligt exempel på en beskrivning av nationen som är politiskt motiverad snarare än passivt observerande. Att beskriva Sverige som ett särskilt kristet land är uppseendeväckande: i motsats till Sverigedemokraternas bild menar exempelvis den globala komparativa undersökningen av värderingar World Values Survey att Sverige är ett av världens mest sekulära länder (World Values Survey, 2015). Att Sverige i principprogrammet kallas för en kristen nation är dock begripligt om det förstås som en motivering till påståendet att islam är oförenligt med den svenska kulturen. I ekvivalenskedjan kan tecknet kristen ges en negativ association till tecknet muslim, vilket även ställer muslim som motsats till svensk, liberal och demokratisk. Att se den svenska nationen som kristen (trots att sekularitet snarare präglar Sverige som land om man ser till medborgarnas värderingar, åtminstone relativt andra länder) blir därmed en motivation för ett islamofobiskt utestängande av muslimer från den svenska identiteten.

Ett sätt att tydliggöra den politiska motivationen bakom beskrivningar av svenskhet som social identitet är att föreställa sig andra trovärdiga beskrivningar av den svenska identiteten, med andra ord alternativa betydelser för de tecken som är centrala för nationsidentitetsdiskursen. Att beskriva Sverige som ett sekulärt land där medborgarnas religion spelar mindre roll hade varit ett sätt att beskriva svenskhet som lånat sig till religiös tolerans. Likaså hade Sverige på ett trovärdigt sätt kunnat beskrivas som ett land som välkomnat flyktingar och gett stöd till utvecklingsländer⁴,

⁴ Åtminstone fram till hösten 2015. Även socialdemokraternas retorik kring åtstramningen av flyktingpolitiken kan ses som en politiskt mobiliserande beskrivning: Sverige är i deras beskrivning ett land som egentligen präglas av generositet gentemot flyktingar, men som just nu hindras från att verka i enlighet med sin nationella identitet på grund av ekonomiska omständigheter.

vilket hade kunnat förskjuta konsensus mot ett mer solidariskt flyktingmottagande. Att en beskrivning av en social identitet är trovärdig för de som ingår i den innebär inte nödvändigtvis att beskrivningen är sann: Sveriges flyktingmottagande behöver inte utgöra en stor del av det globala flyktingmottagandet för att det ska kunna ingå i den svenska självbilden att Sverige är ett land som tar emot flyktingar. I den sverigedemokratiska diskursen förpassas dessa tolkningar ut till det diskursiva fältet.

Eftersom det inte finns något givet sätt att avgöra vilka som ingår i en nation eller inte är frågan om medlemskap i den nationella identiteten en arena för diskursiv kamp om vilka normer för medlemskap gruppens konsensus ska ange. Tajfels definition av social identitet är formulerad på individuell nivå, och det avgörande för den är individens självuppfattning. Definitionen är enkel och väl anpassad för att studera hur sociala identiteter påverkar individen, men blir mindre användbar i undersökningen av hur identiteter konstrueras på gruppnivå, åtminstone när frågan om vilka som tillhör identiteten är kontroversiell. Då blir avgränsningarna för vilka som ingår i identiteten föremål för politisk och diskursiv antagonism. I den antagonismen positionerar sig Sverigedemokraterna tydligt: med sin utförliga beskrivning av kriterierna för svenskhet gör de tydligt att det inte är fråga om endast självidentifiering, och inte heller om enkla, juridiska kriterier som svenskt medborgarskap.

Vilka de räknar som svenska kan i ett social identitetsperspektiv läsas som vilka de har som målgrupp i sin konstruktion av en svensk identitet, med andra ord, vilka de vill påverka politiskt och mobilisera till att rösta på dem. Det bör dock också förstås i relation till att partiet tycker att de som bor i Sverige bör vara svenskar. Konsekvensen av att räkna en del av Sveriges medborgare som icke-svenskar och samtidigt påstå att Sveriges befolkning bör vara svensk blir att en del människor av Sveriges medborgare antingen bör assimileras in i den svenska kulturen, eller lämna Sverige. Samtidigt gör partiet tydligt att assimilering är väldigt svårt, och i vissa fall aldrig kan uppnås.

Av särskilt intresse är det kriterium för att räknas som infödd svensk som är att ens föräldrar har en svensk (eller nordisk) identitet. Eftersom partiet säger att det är möjligt både att träda in i och ut ur den svenska identiteten genom livet så väcks frågan vad meningen med att göra skillnad på infödda och assimilerade svenskar över huvud taget är. Om svenskhet ska ses som en kultur snarare än som en medfödd etnicitet så verkar uppdelningen vara betydelselös. Genom att över huvud taget prata om den, och inte räkna alla som föds in i vad de anser vara den svenska kulturen som infödda, kan partiet signalera att svenskhet är en fråga om etnicitet och arv utan att uttryckligen säga så. Det här blir ett sätt att lämna utrymme för biologisk rasism i ett principprogram som i övrigt undviker att tala om biologiskt arv. Uppdelningen i infödd och assimilerad kan föras in i ekvivalenskedjan från tidigare, med positiva kopplingar från båda tecknen till svensk, liberal, demokrati, och kristen, och en negativ koppling till muslim. Eftersom en muslimsk identitet ses som särskilt graverande för möjligheterna att assimileras in i den svenska kulturen är den negativa kopplingen mellan tecknen muslim och assimilerad särskilt stark.

Att bestämma vilka som ingår i den sociala identiteten är en del av konstruktionen av identiteten. Implikationerna av att definiera bort delar av den svenska befolkningen från identiteten svensk framgår dock med tydlighet först när definitionen kopplas till synen på svensk och förhållandet till andra tecken. Genom att säga att den svenska identiteten kännetecknas av liberalism, jämlikhet och demokrati säger principprogrammet samtidigt att de som inte räknas som svenskar inte är liberala, jämlika och demokratiska. När gränsen mellan dem som räknas till den sociala identiteten svenskar och dem som inte gör det följer gränserna för konstruktionen av raser blir resultatet en omklädnad av biologisk rasism till kulturell rasism. Att så är fallet antyds i principprogrammet, dels genom den överflödiga indelningen i infödda och assimilerade svenskar, dels i problematiseringen av kulturskillnader där assimilering från västerländska kulturer ses som

lättare än från vad Sverigedemokraterna beskriver som mer avlägsna kulturer, och dels i utpekandet av islam som en kulturell grupp som har visat sig ha svårt att samexistera med svensk kultur.

Att det är just jämlika och liberaldemokratiska värderingar som används som skiljelinje mellan svenskar och icke-svenskar är intressant. Att framhäva dessa som kännetecknande för den svenska identiteten kan i social-identitetsteoretisk anda tolkas som att Sverigedemokraterna vill mobilisera svenska väljare till att sträva mot jämlikhet och liberala värderingar. Samtidigt visar principprogrammet som helhet att Sverigedemokraterna inte är ett liberalt parti, exempelvis vill de att den svenska staten inte ska vara neutral inför hur medborgarna ska leva sina liv utan i stället aktivt arbeta för att en viss kultur ska vara den dominanta i landet, vilket strider emot den liberala grundprincipen om den neutrala staten. På så vis är även liberal en flytande signifikant som Sverigedemokraterna laddar med en betydelse som skiljer sig från den som är hegemonisk i den övriga politiska diskursen. Tecknet liberal stabiliseras genom att associeras till andra tecken i den sverigedemokratiska diskursen, såsom svensk (positiv koppling) och muslim (negativ koppling).

Balibar (1991) beskrev ett slags ny rasism som argumenterar för den rasistiska exkluderingen av människor ur nationen med motivationen att etnisk mångfald leder till konflikt och rasism. På samma sätt argumenterar Sverigedemokraterna för ett rasistiskt utestängande av människor och en illiberal statlig diskriminering av kulturer genom att åberopa liberala värderingar, jämlikhet och solidaritet. För att skydda den svenska jämlikheten, tycks Sverigedemokraterna säga, måste vi agera ojämnt.

6. Sammanfattning och slutsats

Nationsbegreppet är svårt att definiera, även för nationalismteoretiker. Socialpsykologisk teori om sociala identiteter applicerad på nationell politik ger att konstruktion av nationell social identitet kan vara ett kraftfullt verktyg för att mobilisera väljare i en för politiker önskad politisk riktning. Den här studien har analyserat konstruktionen av svenskhet i Sverigedemokraternas principprogram med Laclau och Mouffes diskursanalytiska ramverk, med syfte att se vilken nationell identitet för svenskhet de målar upp och hur den förhåller sig till andra identiteter, med särskilt fokus på kulturell rasism som begrepp. Eftersom sociala identiteter existerar i kontrast till andra sociala identiteter blir en beskrivning av den egna identiteten även en implicit beskrivning av de som definieras som icke-tillhörande samma identitet. Detta tydliggörs genom att skapa en ekvivalenskedja för noden svensk i Sverigedemokraternas principprogram, där svensk ges positiva kopplingar till tecknen liberal, demokrati, kristen, infödd och assimilerad, och en negativ koppling till tecknet muslim.

Sverigedemokraterna beskriver alltså den svenska identiteten som att den är präglad av demokrati och liberala värderingar såsom yttrandefrihet och jämlikhet. Vidare beskriver de kristendomen som en central del av den svenska identiteten. I enlighet med Reicher och Hopkins (2001) analys av nationella identiteter som politiskt verktyg så beskriver de dessa egenskaper som en del av den svenska essensen: dels genom att argumentera för att de går långt tillbaka i historien, och dels genom att ge dem en indirekt koppling till arv och natur. De beskriver processen för att uppgå i den sociala identiteten svensk som krävande och i vissa fall omöjlig; det är till och med svårt att födas in i den. Den religiösa åskådningen islam beskrivs som särskilt försvarande för att kunna gå in i den svenska identiteten.

På så vis dras en gräns mellan kristna svenska och muslimska icke-svenskar, där de förstnämnda tillskrivs värderingar och egenskaper som jämlikhet, demokratiorientering och

liberalism, och de senare beskrivs som avlägsna samma egenskaper. Bilden som kan utläsas av islam ur dessa påståenden motsvarar flera av de kriterier på islamofobi som Runnymede Trust beskriver i sin tongivande skrift om ämnet, *Islamophobia: A challenge for us all* (1997). Genom detta mobiliserar Sverigedemokraternas principprogram till kulturell rasism med sin diskursiva stabilisering av tecknet svensk och kopplingen till tecknet muslim.

Ett par tydliga uppslag på vidare studier har kommit fram under undersökningens gång. En analys av antagonism inom den sverigedemokratiska diskursen om tecknet svensk vore intressant, och skulle kräva ett bredare material där partiets interna diskussioner eller intervjuer med partirepresentanter skulle kunna ingå. Vidare vore det intressant att undersöka motsvarande bild av den sociala identiteten svensk hos andra riksdagspartier, kanske framförallt hos socialdemokraterna och moderaterna som idag utgör naven i de respektive blocken. Av särskilt intresse vore en komparativ analys av hur svenskhet konstrueras hos socialdemokraterna och moderaterna, eftersom de konstruerande aspekterna av identitetsbeskrivningen då skulle framträda tydligt och eftersom de två partierna har haft en dominansställning i sina respektive block de senaste tjugo åren.

7. Referenser

- Anderson, B. (2006). *Imagined communities: Reflections on the origin and spread of nationalism*. London: Verso.
- Balibar, E. (1991). Is there a neo-racism? i E. Balibar & I. Wallerstein, *Race, nation, class: Ambiguous identities*. London: Verso.
- Bergström, G., & Boréus, K. (2012a). Diskursanalys. I G. Bergström & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt* (s.–s.). Lund: Studentlitteratur.
- Bergström, G., & Boréus, K. (2012b). Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. I G. Bergström & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt* (s.–s.). Lund: Studentlitteratur.
- Bergström, G., & Boréus, K. (2012c). Idé- och ideologianalys. I G. Bergström & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt* (s.–s.). Lund: Studentlitteratur.
- Boréus, K., & Bergström, G. (2012). Argumentationsanalys. I G. Bergström & K. Boréus (Red.), *Textens mening och makt* (s.–s.). Lund: Studentlitteratur.
- Bernegard, E., & Lindau, P. (2010). *Homo Svedikus*. (Kandidatuppsats). Södertörns högskola.
- Billig, M. (1995). *Banal nationalism*. London: Sage.
- Deland, M. (1997). The cultural racism of Sweden. *Race & Class*, 39(1), 51-60.
- Derrida, J. (1978). *Writing and difference*. Chicago: University of Chicago Press.
- Fahlén, U. (2013-12-10). Ullenhag: I grunden är SD ett enfrågeparti. *Expressen*. Hämtad från <http://www.expressen.se/>
- Giddens, A., & Sutton, P. (2013). *Sociology*. Cambridge: Polity Press.
- Hellström, A. (2010). *Vi är de goda: Den offentliga debatten om Sverigedemokraterna och deras politik*. Hägersten: Tankekraft.
- Kinnvall, C. (2004). Globalization and religious nationalism: Self, identity, and the search for ontological security. *Political Psychology*, 25(5), 741-767.
- Larsson, S., & Ekman, M. (2001). *Sverigedemokraterna: Den nationella rörelsen*. Stockholm: Ordfront.
- Lodenus, A., & Wingborg, M. (2009). *Slaget om svenskheten: Ta debatten med Sverigedemokraterna*. Stockholm: Premiss.
- Nyström, D. (2013). *Det beslöjade partiet*. (Masteruppsats). Umeå universitet.
- Orrenius, N. (2010). *Jag är inte rabiatt, jag äter pizza: En bok om Sverigedemokraterna*. Stockholm: Månpocket.
- Otterbeck, J., & Bevelander, P. (2006). *Islamofobi: En studie av begreppet, ungdomars attityder och unga muslimers utsatthet*. Stockholm: Forum för levande historia.
- Putnam, R., & Leonardi, R. (1993). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.
- Reicher, S., & Hopkins, N. (2001). *Self and nation: Categorisation, contestation, and mobilization*. London: SAGE.
- Reinfeldt: Etniska svenskar har jobb. (2012-05-14). *Dagens Nyheter*. Hämtad från <http://www.dn.se/>
- Runnymede Trust. (1997). *Islamophobia: A challenge for us all*. London: Runnymede Trust.
- Rydgren, J. (2005). *Från skattemissnöje till etnisk nationalism: Högerpopulism och parlamentarisk högerextremism i Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Rydgren, J., & Ruth, P. (2013). Contextual explanations of radical right-wing support in Sweden: Socioeconomic marginalization, group threat, and the halo effect. *Ethnic and Racial Studies*, 36(4), 711-728.

- Siebers, H., & Dennissen, M. (2015). Is it cultural racism? Discursive exclusion and oppression of migrants in the Netherlands. *Current Sociology*, 63(3), 470–489.
- Smith, A. (1991). *National identity*. Reno: University of Nevada Press.
- Tajfel, H. (1974). Social identity and intergroup behaviour. *Social Science Information*, 13(2), 65-93.
- Van den Berghe, P. (1974). Race and ethnicity: A sociobiological perspective. *Ethnic and Racial Studies*, 1(4), 401-411.
- Van dijk, A. (1997). Political discourse and racism: Describing others in Western parliaments i S.H. Riggins (red.) *The language and politics of exclusion*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Virtanen, F. (2014-12-06). Nu vet alla att SD är ett enfrågeparti. *Aftonbladet*. Hämtad från <http://www.aftonbladet.se/>
- World Values Survey. (2015). Findings and Insights. Hämtad från <http://www.worldvaluessurvey.org/>
- Åhrén, O. (2008). *Nationalistiska och främlingsfientliga?*. (Kandidatuppsats). Lunds universitet.
- Özkırımlı, U. (2000). *Theories of nationalism: A critical introduction*. New York: St. Martin's Press.

Bilaga

Citat (sidhänvisning i Sverigedemokraternas principprogram från 2011)	Tolkning	Kategori
“[...] den gemensamma nationella identitet som utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling [...]” (s. 2)	Sveriges fred, välfärd och demokrati är beroende av vår gemensamma nationella identitet.	Svenskhetens särprägel
“Vi bejakar lag och ordning, gemensamhetsskapande traditioner, samhällsbärande institutioner och bevisat välfungerande naturliga gemenskaper i form av familjen och nationen.” (s. 2)	Nationen är, liksom familjen, en naturlig gemenskap som skapar gemenskap, lag och ordning och bär upp samhället.	Svenskhetens särprägel
“[...] genom att kombinera frihet och trygghet, individualism och gemenskap, hoppas vi dock kunna återskapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati och en stark inre solidaritet.” (s. 2)	Det svenska folkhemmet präglas av trygghet, välstånd, demokrati och en stark solidaritet inom landet (dock ej nödvändigtvis mot omvärlden), och ska uppnås genom en kombination av traditionella vänster- och högervärderingar.	Svenskhetens särprägel
“Den moderna demokratin har sitt ursprung i det antika Grekland, men också i Sverige har idéer i riktning mot folkstyre en lång tradition även om man knappast kan tala om någon demokratisering i modern mening förrän under början av 1900-talet. Ett gammalt svenskt adelsmärke – det civiliserade samtalet – har anor tillbaka till rådslagen i förkristen tid. Den gamla landskapslagen från Västergötland stadgade att ”Svearna äger att konung taga så ock att vråka”. Sverige är ett av de få länder där bönderna aldrig varit livegna och där folket, i form av bondeståndet, alltid varit representerat i riksdagen och vår första tryckfrihetslag antogs redan år 1776, som den första i världen.” (s. 3)	Sverige har en lång tradition av demokratiska och liberala värderingar.	Svenskhetens särprägel

Citat (sidhänvisning i Sverigedemokraternas principprogram från 2011)	Tolkning	Kategori
“Den djupaste roten till den svenska kulturens särart ligger i vår historia och i den natur och det klimat där den har vuxit fram.” (s. 18)	Sveriges kultur är essentiellt kopplad till landets historia och natur.	Svenskhetens särprägel
“Sverige har varit ett kristet land i över tusen år. Kristendomen är intimt sammanvävd med den svenska kulturen och identiteten. Få andra idéer och institutioner har varit lika betydelsefulla för formandet av den svenska kulturen som kristendomen och den svenska kyrkan. Det svenska språket, konsten, litteraturen, filosofin, moralen, traditionerna, arkitekturen, musiken m.m. är alla exempel på samhällsområden som varit och är starkt färgade av vårt kristna arv.” (s. 27)	Sverige är ett kristet land och den svenska kulturen är djupt präglad av kristendom.	Svenskhetens särprägel
“Många kristna högtider och traditioner är fortfarande en självklar del av vår nationella kultur och utgör viktiga inslag även i många icke-troendes liv. Att känna till och förstå det svenska kristna kulturarvet är en viktig nyckel till att förstå vårt lands historia, kultur och samtid.” (s. 27)	Den svenska kulturen är präglad av kristendom på ett sådant sätt att även ateister är en del av en kristen kultur.	Svenskhetens särprägel
“Sverigedemokraterna betraktar folkhemstanken som en i grunden socialkonservativ idé. Visionen om ett återupprättat folkhem, där samhörigheten inte är baserad på klass- utan nationstillhörighet och där alla medborgare är garanterade en hög nivå av fysisk, ekonomisk och social trygghet, är också vägledande för Sverigedemokraternas politik på välfärdsområdet.” (s. 34)	Sverigedemokraternas nationalistiska folkhem är ett samhälle där klassmotsättningar är underordnade en gemensam nationsidentitet, och där alla har en hög nivå av fysisk, ekonomisk och social trygghet.	Svenskhetens särprägel

Citat (sidhänvisning i Sverigedemokraternas principprogram från 2011)	Tolkning	Kategori
<p>“Sverigedemokraterna ser nationen som den viktigaste, äldsta och mest naturliga mänskliga gemenskapen efter familjen. Imperier, politiska grupperingar och andra övernationella gemenskaper har kommit och gått under det senaste årtusendet, men nationer som form för mänsklig gemenskap har bestått. Den nationella samhörigheten binder samman nationens medlemmar över tid och rum och skapar band mellan de döda, levande och ofödda generationerna liksom mellan unga och gamla, olika samhällsklasser, politiska läger och geografiska regioner.” (s. 15)</p>	<p>Nationen är en naturlig och bestående form av mänsklig gemenskap, till skillnad från övernationella politiska organisationer och andra politiska grupperingar. Nationen har företräde över samhällsklass, geografiska regioner och politiska läger och sammankopplar de nu levande med historien och framtiden.</p>	<p>Nationens gränser</p>
<p>“Sverigedemokraterna definierar den svenska nationen i termer av lojalitet, gemensam identitet, gemensamt språk och gemensam kultur. Medlem av den svenska nationen kan man enligt vår uppfattning bli genom att antingen födas in i den eller genom att senare i livet aktivt välja att uppgå i den.” (s. 15)</p>	<p>Att tillhöra den svenska nationen innebär att känna lojalitet med densamma, att dela dess identitet, språk och kultur. Människor kan både födas in i nationen och gå med i den av egen vilja.</p>	<p>Nationens gränser</p>
<p>“Som infödd svensk räknar vi den som är född eller i tidig ålder adopterad till Sverige av svensktalande föräldrar med svensk eller nordisk identitet.” (s. 15)</p>	<p>Att ha föräldrar som tillhör den svenska nationen är centralt för att räknas som född in i den.</p>	<p>Nationens gränser</p>
<p>“Som assimilerad till den svenska nationen räknar vi den med icke-svensk bakgrund som talar flytande svenska, uppfattar sig själv som svensk, lever i enlighet med den svenska kulturen, ser den svenska historien som sin egen och känner större lojalitet med den svenska nationen än med någon annan nation.” (s. 15)</p>	<p>För att ingå i den svenska nationen utan svenska föräldrar krävs att en person talar flytande svenska, identifierar sig som svensk, lever i enlighet med den svenska kulturen och har större lojalitet med den svenska nationen än med någon annan.</p>	<p>Nationens gränser</p>

Citat (sidhänvisning i Sverigedemokraternas principprogram från 2011)	Tolkning	Kategori
<p>“På samma sätt som den som är född in i en annan nation senare i livet kan bli en del av den svenska nationen menar vi också att man även som infödd svensk kan upphöra att vara en del av den svenska nationen genom att byta lojalitet, språk, identitet eller kultur.” (s. 15)</p>	<p>En person som är född in i den svenska nationen kan upphöra att vara svensk.</p>	<p>Nationens gränser</p>
<p>“Det faktum att vi ser assimilering som möjlig och eftersträvansvärd är inte detsamma som att vi också ser den som okomplicerad. Assimileringsprocessen är ofta lång och problemfylld och historien visar att det ibland kan ta flera generationer innan den är slutförd och i vissa fall lyckas den inte överhuvudtaget, utan leder istället till uppkomsten av segregerade och särkulturella samhällen. Ju mer en invandrarens ursprungliga identitet och kultur skiljer sig ifrån den svenska nationens och ju större gruppen av invandrare är, desto svårare blir assimileringprocessen.” (s. 15)</p>	<p>Att gå in i den svenska nationen efter födseln är väldigt svårt och går ofta över huvud taget inte, särskilt för de som kommer från en kultur som är olik den svenska.</p>	<p>Nationens gränser</p>
<p>“Sverigedemokraterna skiljer på medborgarskap i den svenska staten och tillhörighet till den svenska nationen [...]” (s. 16)</p>	<p>Att vara svensk medborgare räcker inte för att ingå i den svenska nationen.</p>	<p>Nationens gränser</p>
<p>“Sverigedemokraterna anser att staten är nödvändig för att på ett effektivt sätt kunna administrera nationens inre liv, upprätthålla goda relationer med omvärlden och i kraft av sitt våldsmonopol skydda nationen mot inre och yttre hot.”</p>	<p>Staten är ett nödvändigt verktyg för nationen.</p>	<p>Nationens gränser</p>
<p>“I sitt idealtillstånd har staten inga egna intressen utan implementerar endast nationens vilja så som den kommer till uttryck i demokratiska val.” (s. 17)</p>	<p>Staten ska lyda under nationen.</p>	<p>Nationens gränser</p>

Citat (sidhänvisning i Sverigedemokraternas principprogram från 2011)	Tolkning	Kategori
<p>“Utländska företeelser kan mycket väl bli en del av den svenska kulturen om det sker naturligt, frivilligt, organiskt och successivt . Kulturimpulser som utan att anpassas till svenska förhållanden inympas i det svenska samhället av makthavare eller grupper som inte själva ser sig som svenska betraktar vi dock inte som en del av den svenska kulturen utan snarare som en form av kulturimperialism.” (s. 19)</p>	<p>Den svenska kulturen kan bara ta in kulturella element från utlandet under vissa omständigheter. Många icke-svenska företeelser i Sverige är att räkna som kulturimperialism, alltså ett slags aggression utifrån.</p>	<p>Förhållandet till andra</p>
<p>“Vi tror att det bästa för vårt samhälle är att en så stor andel som möjligt av statens medborgare också har en svensk identitet.” (s. 16)</p>	<p>Det svenska samhället är bäst när det finns en homogen svensk nation som täcker en så stor del av samhället som möjligt.</p>	<p>Förhållandet till andra</p>
<p>“Sverigedemokraternas syn på kulturen och dess betydelse för samhällets och nationens fortlevnad medför naturligtvis att vi blir starka motståndare till mångkulturalismen som politisk idé och samhällssystem. I vår tolkning är begreppet mångkulturalism synonymt med den politiska idén om att det är positivt för ett samhälle att inom sig rymma en mängd olika nationella kulturer, sakna en överordnad majoritetskultur och att aktivt arbeta för att invandrargrupper skall bevara sin ursprungliga kultur och identitet.” (s. 21)</p>	<p>Sverigedemokraterna är starka motståndare till mångkulturalism och vill att samhället ska ha en överordnad nationell majoritetskultur.</p>	<p>Förhållandet till andra</p>
<p>“Kärnan i assimilationstanken är att slå fast att den svenska staten inte är ett kulturellt vakuum och att den svenska nationens kultur i kraft av sin historia, med undantag endast för de nationella minoriteterna, är överordnad andra nationers kulturer inom den svenska statens område. Som en logisk konsekvens av detta skall allt statligt och kommunalt stöd som syftar till att invandrare skall bevara och stärka sina ursprungliga kulturer och identiteter dras in.” (s. 21)</p>	<p>Den svenska staten är kopplad till den svenska nationen på grund av sin historia, och bör därför inte verka för att andra kulturer och nationella identiteter ska finnas i Sverige.</p>	<p>Förhållandet till andra</p>

Citat (sidhänvisning i Sverigedemokraternas principprogram från 2011)	Tolkning	Kategori
<p>“Islam och i synnerhet dess starka politiska och fundamentalistiska gren är enligt Sverigedemokraternas uppfattning den religiösa åskådning som visat sig ha svårast att harmoniskt samexistera med den svenska och västerländska kulturen.” (s. 27)</p>	<p>Islam är svårförenlig med den svenska och västerländska kulturen, och följaktligen är det svårare för muslimer att ingå i den svenska nationen.</p>	<p>Förhållandet till andra</p>
<p>“Den nationalistiska ideologin är i allmänhet löst definierad och innebär i sin mest nedskalade form endast att den egna nationens intressen skall sättas i främsta rummet, att den egna nationen skall vara fri och suverän i förhållande till andra nationer och stater samt att statens gränser så långt det är möjligt skall sammanfalla med nationens utbredningsområde.” (s. 13)</p>	<p>Den nationalistiska ideologin definieras som övertygelsen om att den egna nationens intressen ska prioriteras högst, att den egna nationen ska vara fri och suverän, och att nationens och statens gränser ska sammanfalla så långt som möjligt.</p>	<p>Förhållandet till andra</p>
<p>“Särskilt viktigt blir detta i en stat som den svenska med en solidariskt finansierad välfärdsmodell eftersom den solidaritet som håller upp systemet i sin tur baserar sig på identifikation och en stark känsla av gemenskap.” (s. 19)</p>	<p>[Gemensam nationstillhörighet] är en förutsättning för välfärdssamhället.</p>	<p>Förhållandet till andra</p>
<p>“Helt grundläggande för bevarandet och upprätthållandet av en livskraftig ideell sektor är förekomsten av ett starkt socialt kapital inom samhället. Detta förutsätter i sin tur en stark gemensam identitet.” (s. 26)</p>	<p>Gemensam identitet är en förutsättning för en stark ideell sektor, vilket leder till ökat socialt kapital.</p>	<p>Förhållandet till andra</p>